Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
De heer J. van Essen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum *3 november 2026*
betreft *Vragen over Commissiemededeling: EU-strategie voor de veehouderij*
ons kenmerk *182961*

Geachte heer Van Essen,

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hebben met belangstelling kennisgenomen van Commissiemededeling: EU-strategie voor de veehouderij, gepubliceerd door de Europese Commissie (verder Commissie) op 7 juli 2026.[1] De leden van de fracties van de **BBB**, de **SP**, de **PvdD** en de **Fractie-Visseren-Hamakers** mede namens de leden van de fractie van **PRO** en de leden van de fractie van de **SP** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

De leden van de fractie van de BBB onderschrijven het belang van een toekomstbestendige landbouw, voedselzekerheid en een sterke plattelandseconomie. Tegelijkertijd vragen zij aandacht voor de concurrentiepositie van Nederlandse boeren en tuinders. Zij moeten kunnen concurreren met producenten uit andere EU-lidstaten en derde landen, terwijl de productievoorwaarden en kosten kunnen verschillen. Deze leden verzoeken hieronder om een reflectie op de vraag of het huidige Europese en nationale beleid voldoende waarborgen biedt voor een gelijk speelveld en een economisch toekomstbestendige land- en tuinbouw.

Gelijk speelveld binnen Europa
U onderschrijft het belang van een gelijk speelveld, maar Nederlandse agrarische ondernemers hebben ook te maken met nationale regels en aanvullende verplichtingen.

1. Hoe reflecteert u op de gevolgen hiervan voor de concurrentiepositie van Nederlandse boeren en tuinders ten opzichte van ondernemers in andere EU-lidstaten? Is de regering bereid aanvullende nationale verplichtingen kritisch te beoordelen wanneer deze verder gaan dan Europese eisen?

[1] Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: EU-strategie voor de veehouderij, COM (2026) 576.

Concurrentie met landen buiten de EU

2. De Europese strategie benoemt het belang van gelijkwaardige productiestandaarden voor geïmporteerde producten. Hoe reflecteert u op de huidige verschillen tussen de productievoorwaarden binnen en buiten de EU? Bent u bereid zich in Europees verband in te zetten voor daadwerkelijk gelijkwaardige eisen aan importproducten op het gebied van onder meer milieu en dierenwelzijn, met inachtneming van de internationale handelsregels? Hoe wordt gecontroleerd of aan deze eisen wordt voldaan?

Kostprijs en verdienvermogen

3. Bent u bereid de gevolgen van Europese en nationale eisen voor de kostprijs en het verdienvermogen van Nederlandse boeren en tuinders systematisch te vergelijken met die van hun buitenlandse concurrenten? Betrekt u daarbij ook de kosten van energie, arbeid, gewasbescherming, meststoffen, milieuverplichtingen en investeringen? Hoe reflecteert u op de vraag of Nederlandse ondernemers deze extra kosten voldoende kunnen terugverdienen via de markt?

Nationale koppen op Europese regelgeving

4. Hoe kijkt u aan tegen het risico dat nationale aanvullende regels de Nederlandse land- en tuinbouw op achterstand zetten? Bent u bereid bij nieuwe regelgeving expliciet te toetsen wat de gevolgen zijn voor de concurrentiepositie, het ondernemersinkomen en de investeringsruimte? Kunt u toezeggen dat u bij dergelijke toetsen ook onderzoekt of de beoogde doelen met minder belastende maatregelen kunnen worden bereikt?

Ook de tuinbouw meenemen

5. De Europese strategie richt zich in het bijzonder op de veehouderij, maar de concurrentiepositie van de Nederlandse tuinbouw verdient eveneens aandacht. Hoe reflecteert u op de gevolgen van Europese en nationale productie-eisen voor de glastuinbouw, vollegrondsteelt en fruitteelt? Bent u bereid deze sectoren nadrukkelijk mee te nemen bij de beoordeling van het Europese concurrentievermogen, mede gezien hun afhankelijkheid van energie, arbeid en internationale afzetmarkten?

Handelsverdragen en importconcurrentie

6. Hoe beoordeelt u de gevolgen van handelsverdragen voor de Nederlandse land- en tuinbouw, zowel wat betreft exportkansen als de invoer van concurrerende producten? Worden de economische gevolgen voor Nederlandse producenten vooraf en achteraf onderzocht? Hoe reflecteert u op de vraag of de voordelen van handelsverdragen opwegen tegen de mogelijke nadelen voor sectoren die onder andere productievoorwaarden moeten werken?

Gevolgen voor de plattelandseconomie

7. De Europese strategie erkent het belang van de veehouderij voor regionale economieën en plattelandsgemeenschappen. Hoe reflecteert u op de gevolgen van het Europese en nationale landbouwbeleid voor werkgelegenheid, toeleveranciers, voedselverwerkende bedrijven en voorzieningen op het platteland? Houdt u daarbij ook rekening met het risico

dat productie naar het buitenland verschuift, terwijl de Nederlandse regio de economische gevolgen ondervindt?

Meetbare resultaten en verantwoording

8. Bent u bereid de gevolgen van de Europese strategie voor de Nederlandse land- en tuinbouw periodiek te evalueren aan de hand van meetbare indicatoren, zoals kostprijs, ondernemersinkomen, investeringen, exportpositie en importconcurrentie? Kunt u toezeggen de Kamer hierover te informeren en daarbij expliciet te reflecteren op de vraag of het beleid bijdraagt aan zowel verduurzaming als een economisch levensvatbare Nederlandse landbouw en tuinbouw?

Dierziekten

9. De Europese Commissie geeft aan dat het van belang is om veerkrachtiger te worden tegen volatiele markten, stijgende input- en vaste kosten, klimaatverandering, waterschaarste, dierziekten, een tekort aan (geschoolde) arbeidskrachten, geopolitieke instabiliteit en oneerlijke mondiale concurrentie [2]. Bent u het met de leden van de BBB-fractie eens dat het van belang is dat boeren en ondernemers meer ruimte krijgen om ongedierte te kunnen bestrijden, zodat het risico op insluipen van dierziekte verkleind wordt? Zijn er mogelijkheden om dit beleid te versoepelen?

Toekomstperspectief

10. De Europese Commissie geeft aan dat boeren gemakkelijker toegang moeten krijgen tot financiering en verzekeringen. Bent u het met de leden van de BBB-fractie eens dat boeren in Nederland op dit moment onvoldoende zekerheid hebben om dergelijke financiering af te kunnen sluiten? Bent u het met de leden van de BBB-fractie een dat veel boeren door nationaal beleid vaak geen financiering bij de bank kunnen krijgen omdat de kans om inkomsten te onzeker is? Op welke manieren wilt u dit verbeteren?

Slotvragen

11. Kunt u in samenhang reflecteren op de volgende vraag: hoe voorkomt u dat Nederlandse boeren en tuinders steeds hogere eisen en productiekosten krijgen, terwijl zij op de Europese en Nederlandse markt moeten concurreren met producten die onder andere productievoorwaarden tot stand zijn gekomen?
12. Welke concrete stappen bent u bereid te zetten om verduurzaming, voedselzekerheid en een gelijk speelveld met elkaar in balans te brengen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie merken op dat de gepresenteerde strategie voornamelijk vasthoudt aan de bestaande praktijken binnen de landbouw, en jammer genoeg geen stelselwijzigingen presenteert. Deze leden hebben daarom een aantal vragen.

[2] COM (2026) 576, pg. 4.

1. De leden van de SP-fractie merken op dat in de EU-strategie prioriteit wordt gegeven aan betere ziektepreventie en -bestrijding, onder meer met bioveiligheidsmaatregelen en een evaluatie van de huidige vaccinatieregels. Het BNC-fiche refereert aan een inzet op preventie en vaccinatie als kerninstrumenten voor diergezondheid, en uit zich positief over een verbod op kooisystemen. Deze leden merken op dat de bestaande intensieve veehouderijen en haar megastallen in Nederland ongezonde leefomgevingen voor dieren zijn. Met onvoldoende beweegruimte en te weinig ruimte tussen dieren in worden dieren eerder ziek en kunnen ziektes zich sneller verspreiden. Welke maatregelen wilt u nemen om dieren meer ruimte en een gezonde leefomgeving te bieden, in het kader van preventie? Zal u zich inzetten voor het borgen hiervan in de EU-strategie? Welke verdere maatregelen wilt u nemen om een einde te maken aan de intensieve veehouderij?
2. De leden lezen dat u stevig wil inzetten op het 'verminderen van de impact op het klimaat en de leefomgeving en het verbeteren van het dierenwelzijn' en via een maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstofreductie wil borgen, met een reductie van 42-46% van ammoniakemissies in 2035 ten opzichte van 2019. [3] Tegelijkertijd wijzen deze leden er op dat het kabinet het doel heeft om de totale stikstofuitstoot (waaronder ammoniak) in 2035 te halveren. Hoe gaat u ervoor zorgen dat deze halvering daadwerkelijk plaatsvindt?
3. De leden van de SP-fractie lezen dat u nadruk legt op het belang van het verminderen van regeldruk. Kunt u toelichten welke regelgeving voor veehouderijen u wil aanpassen of schrappen? Kunt u daarbij ook ingaan op welke effecten zal dit hebben op de gezondheid van omwonenden, het klimaat en het milieu?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdD

1. Deelt u de opvatting van de Partij voor de Dieren dat een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem niet alleen vraagt om verduurzaming van de bestaande veehouderij, maar ook om een structurele krimp van het aantal gehouden dieren, gelet op de gevolgen van een grote veestapel voor klimaat, stikstof, waterkwaliteit en biodiversiteit? Zo ja, wat gaat u concreet op Europees niveau doen om krimp van de veestapel te bevorderen? Zo nee, waarom niet, en hoe denkt u de druk van de veehouderij op de natuur dan voldoende te verminderen?
2. De Europese Commissie stelt dat de EU-strategie voor de veehouderij samengaat met een Europese eiwitstrategie. Welke concrete maatregelen wilt u bevorderen om de productie, beschikbaarheid en consumptie van plantaardige eiwitten te vergroten en de afhankelijkheid van dierlijke eiwitten te verminderen? Bent u bereid zich in Europees verband in te zetten voor meetbare doelstellingen en een tijdpad voor de eiwittransitie, onder meer via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2027, publieke inkoop en ondersteuning van boeren die omschakelen naar de teelt van plantaardige eiwitgewassen? Zo nee, waarom niet?
3. Bent u het met de leden eens dat een omslag naar een (meer) plantaardig voedingspatroon wordt bemoeilijkt door het (verdere) verbod op bepaalde namen voor vlees- en zuivelvervangers (burger, worst, drank)? Welke gevolgen verwacht u van de bestaande en voorgestelde Europese beperkingen op de benaming van plantaardige voedingsmiddelen voor de herkenbaarheid, betaalbaarheid en acceptatie van deze producten door

[3] BNC-fiche bij COM (2026) 576, pg. 4.

consumenten? Bent u bereid zich op Europees niveau in te zetten voor regelgeving die consumenten beschermt tegen misleiding, maar tegelijkertijd ruimte laat voor begrijpelijke, gangbare benamingen voor plantaardige alternatieven? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers mede namens de leden van de fractie van PRO en de leden van de fractie van de SP

1. Welke acties onderneemt u om dierwaardigheid centraal te stellen in de EU-strategie voor de veehouderij?
2. Welke acties onderneemt u om ervoor te zorgen dat EU-subsidies aan veehouders gepaard gaan met eisen ten aanzien van dierwaardigheid en duurzaamheid?
3. Welke acties onderneemt u om export naar niet-EU landen van levende dieren te verbieden?
4. Hoe ziet u de relatie tussen de EU-strategie voor de veehouderij en de doelen op het gebied van klimaat, natuur, water, en dierenwelzijn, en de transitie naar een duurzame en meer plantaardige landbouw?
5. Draagt de EU-strategie naar uw mening voldoende bij aan deze andere doelen? Zo nee, welke acties onderneemt u om de EU-strategie op deze punten te verduurzamen?
6. De EU investeert jaarlijks in het stimuleren van de consumptie van dierlijke producten (bv. reclames om kip te eten). Hoe ziet u de relatie tussen deze investeringen en de eiwittransitie? Bent u bereid in Europees verband te pleiten voor het stopzetten van deze investeringen?
7. U wil dat er aparte regelgeving wordt ontwikkeld voor insectenkweek.[4] Wat voor wetgeving heeft u hierbij voor ogen en wat wil u daarmee bereiken?
8. Bent u het met deze leden eens dat het ontwikkelen van de insectenkwekerij onwenselijk is, gezien de duurzaamheidsproblemen in de sector?
9. Vindt u dat de veehouderijstrategie voldoet aan de wensen van het burgerinitiatief '*End the Cage Age*'?[5] Zo ja, hoe? Zo nee, welke additionele maatregelen gaat u nemen om ervoor te zorgen dat de strategie wel recht doet aan het burgerinitiatief?
10. Wat is uw visie op de duurzaamheid en wenselijkheid van het gebruik van visserijproducten voor veevoer en producten uit de veeteelt voor aquacultuur?
11. Methaanemissies in de veehouderij vormen de grootste bron van landbouwemissies in de EU. Welke activiteiten onderneemt u om deze emissies in de EU op een dierwaardige manier terug te dringen (dus niet door middel van veranderingen in het voer)?
12. Bent u het met deze leden eens dat het houden van minder dieren de meest doeltreffende manier is om de methaan uitstoot te verminderen?
13. Tabel nummer 4 in het 'Commission staff working document' laat zien dat Nederland de hoogste veedichtheid van de EU heeft.[6] Hoe reflecteert u op deze 'top'positie van Nederland in verhouding tot de opgaven voor water, biodiversiteit, natuur en klimaat?

[4] BNC-fiche bij COM (2026) 576, pg. 5.

[5] Europees burgerinitiatief 'End the Cage Age', 2021 https://food.ec.europa.eu/

[6] SWD(2026)576 - Commission staff working document regarding the EU strategy on livestock, pg. 8.

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag uiterlijk binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

G.J. Oplaat
Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit